

Statenmededeling

Onderwerp

Aanbieding speelveldnotitie 'van klassiek OV naar mobiliteit als dienst'

Datum

9 januari 2018

Documentnummer

GS: 4295320

PS: 4302899

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De speelveldnotitie 'van klassiek OV naar mobiliteit als dienst'. Dit is een startpunt om te komen tot herijking van de huidige OV visie die in het najaar van 2018 ter besluitvorming aan Uw Staten zal worden aangeboden. Deze herijking van de OV visie is nodig om te komen tot een nieuwe strategie voor toekomstbesteding OV en is de basis voor het vervolg van de huidige OV concessies. De concessie in West Brabant loopt als eerste af eind 2022, daarom moet in het najaar van 2018 besluitvorming plaatsvinden over de herijking van de OV visie.

Aanleiding

De wereld van mobiliteit is aan het veranderen. Aan de ene kant verandert de behoefte vanuit de reiziger, een voorbeeld is de opkomst van de deeleconomie. Aan de andere kant zijn er ook steeds meer technologische mogelijkheden. Dit heeft invloed op de vraag naar openbaar vervoer en verandert door de opkomst van nieuwe mobiliteitsdiensten. Het is daarom ook een belangrijk uitgangspunt van [Toekomstbeeld OV 2040](#). Dit is een gezamenlijk traject van het Rijk, provincies, vervoerders en ProRail. Uit dit traject zijn 8 vertrekpunten gekomen. Het eerste vertrekpunt is de beweging van openbaar vervoer naar mobiliteit. Deze beweging is ook een conclusie uit een brede dialoog die we hebben gevoerd met inwoners, marktpartijen, kennisinstellingen en andere overheden over de toekomst van mobiliteit. Over het resultaat van dit traject bent u geïnformeerd door de Statenmededeling '[Aanbieding digitaal magazine 'De toekomst begint nu''](#). Eén van de speerpunten uit toekomst mobiliteit is dat de provincie het openbaar vervoer toekomstbestendig maakt en klaar voor mobiliteit als dienst. Dit wordt verder ingevuld met het blijven experimenteren in de praktijk. Deze speelveldnotitie is een startpunt van het proces om te komen tot herijking van de OV visie in het najaar van 2018.

Datum

9 januari 2018

Documentnummer

GS: 4295320

PS: 4302899

Bevoegdheid

Wij hebben op basis van onze uitvoerende rol de speelveldnotitie 'van klassiek OV naar mobiliteit als dienst' vastgesteld. Wij informeren Uw Staten hierover, zodat Uw Staten hiervan kennis kunnen nemen op basis van uw kaderstellende en volksvertegenwoordigende rol. De uiteindelijke herijking van de OV visie wordt in het najaar van 2018 ter besluitvorming aan Uw Staten voorgelegd.

Kernboodschap

1. De provincie bereidt zich voor op de transitie van klassiek OV naar mobiliteit als dienst

We zien een beweging van klassiek openbaar vervoer naar Mobiliteit als dienst. In de toekomst heeft de reiziger de keuze uit een mix van vervoersmiddelen, afgestemd op diens wensen en motieven. De vraag is wat deze verandering betekent voor OV en mobiliteit, maar ook voor de rol van de overheid. Gezien de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit en de veranderende rol van OV hebben we het speerpunt vanuit toekomst mobiliteit aangescherpt:

De provincie bereidt zich voor op de transitie van klassiek OV naar Mobiliteit als dienst, en bepaalt welke rol zij hierin als overheid moet gaan spelen.

Dit betekent dat we ons huidige beleid in de vorm van de OV visie (vastgesteld in 2012) moeten herijken. De speelveldnotitie is het startpunt voor de herijking van het huidige OV beleid om klaar te zijn voor de transitie van klassiek OV naar Mobiliteit als dienst. De notitie bakent het speelveld af door inzichtelijk te maken welke achterliggende waarden een rol spelen in het huidige en toekomstige OV systeem. De belangrijkste dilemma's tussen waarden worden in de notitie weergegeven en zijn de basis voor keuzes die noodzakelijk zijn voor de herijking van de OV visie.

2. We brengen Uw Staten in positie om keuzes te maken voor een toekomstbestendig OV

In de speelveldnotitie (zie bijlage) wordt dieper ingegaan op achterliggende waarden bij het OV systeem als hulp om principiële keuzes voor het OV te kunnen maken. Als bron wordt hiervoor de huidige OV visie gebruikt en een analyse van waarden van PBLQ¹. Deze waarden zijn verdeeld in drie categorieën:

- Reiziger: waarden die belangrijk zijn voor het individu: zoals maatwerk, betaalbaarheid en comfort. Maar ook om autonomie en keuzevrijheid. Hier ligt een sterk verband met het thema Vraaggericht in de OV visie.
- Samenleving: waarden die belangrijk zijn voor het collectief: zoals bereikbaarheid, duurzaamheid en leefbaarheid. Maar ook om veiligheid en

¹ Professor Marcel Thaens van PBLQ heeft onderzoek gedaan naar de waarden in het huidige systeem en de waarden in een toekomstig systeem. Het rapport is terug te vinden op www.brabant.nl/vernieuwingov.

gelijkwaardigheid. Dit sluit aan bij de doelen Verbindend en Verantwoord in de OV visie.

- Systeem: keuzes binnen het (mobiliteit)systeem die betrekking hebben op innovatie, open markt, leveringszekerheid, maar ook om betaalbaarheid.

Datum

9 januari 2018

Documentnummer

GS: 4295320

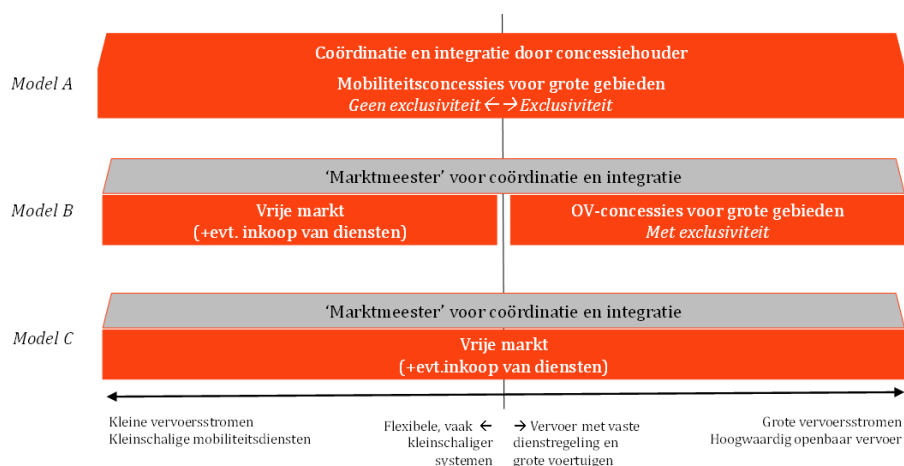
PS: 4302899

Bovenstaande waarden kunnen met elkaar conflicteren. Niet alle waarden kunnen bijvoorbeeld even belangrijk zijn, wanneer het systeem ook nog betaalbaar moet blijven. Om in gesprek met alle stakeholders een balans te kunnen vinden in de waarden die we belangrijk vinden voor het OV, hebben we de waarden in de speelveldnotitie vertaald naar dilemma's die om bestuurlijke keuzes vragen:

- Eén OV product en uniform tarief versus verschillende producten en tariefdifferentiatie.
- OV/mobiliteit overall versus alleen op grote stromen.
- Zekerheid versus flexibiliteit/innovatie van het systeem.
- Duurzaamheid versus aanbod
- Autonomie reiziger versus rol overheid ten aanzien van data
- Gescheiden vervoerssystemen versus één integraal systeem vanuit één overheid
- Vooraf bepalen versus faciliteren en reguleren.

Deze dilemma's zijn op een aantal ontwikkeldagen als basis gebruikt voor een gesprek met bestuurders in de regio.

De dilemma's blijken een goed handvat om het gesprek over de toekomst van OV aan te gaan en een standpunt op in te nemen richting de herijking van de OV visie. Vooruitlopend hierop brengt de speelveldnotitie ook alvast in kaart welke aansturingsmodellen mogelijk zijn voor de toekomst van concessies. Het gaat om een range van het uitgeven van een bredere mobiliteitsconcessie tot en met een vrije markt model. Zie hiervoor ook onderstaand figuur. De voor- en nadelen van deze modellen zijn weergegeven in de speelveldnotitie.



Nadat Uw Staten een eerste standpunt hebben ingenomen over wat belangrijk is in de verschillende dilemma's zal in het vervolgproces worden bekeken welk aansturingsmodel het beste past bij bepaalde keuzes.

Datum

9 januari 2018

Documentnummer

GS: 4295320

PS: 4302899

3. We blijven ook in 2018 experimenteren om ook te leren in de praktijk

Het OV en de opkomst van Mobiliteit als dienst is continu en in een hoog tempo in ontwikkeling. Een uitgekristalliseerd beeld van het eindconcept is ook nog niet te geven. We volgen de transitie op de voet door de komende tijd te blijven experimenteren met nieuwe mobiliteitsdiensten. Vanuit toekomst mobiliteit is gebleken dat veel mensen wel open staan voor nieuwe concepten maar vaak niet weten wat de mogelijkheden zijn. Daarom is het belangrijk om nieuwe mogelijkheden ook in de praktijk uit te testen en te laten zien. In 2017 hebben we veel (nieuwe) marktpartijen gesproken en hebben we met gemeenten en vervoerders gezocht naar mogelijkheden om nieuwe concepten toe te passen. Concreet heeft dit geleid tot de invoering van Bravo Flex per 11 december 2017 in Helmond. Dit is een nieuw flexibel halte tot halte vervoer. Dit is een voorbeeld van een experiment binnen de concessie. Volgend jaar zal Bravo Flex verder worden uitgerold in Eindhoven. Ook start begin 2018 een proef met Beamrz op Strijp-S in Eindhoven. Dit is een Mobiliteit als dienst service, waarbij reizigers gebruik kunnen maken van verschillende deeldiensten en OV. Een zelfde soort proef zal ook in de loop van 2018 worden uitgerold in het paleiskwartier in Den Bosch. Dit zijn voorbeelden van experimenten buiten de concessie. Verder is er dit jaar ook verkend wat eventuele mogelijkheden zijn voor een aantal cases rondom bijvoorbeeld de Brabantse wal gemeenten en Moerdijk. De verwachting is dat dit in 2018 tot concrete experimenten zal leiden.

Consequenties

1. De speelveldnotitie is het startpunt van de herijking van de OV visie.

De speelveldnotitie brengt op basis van de OV visie, maar ook op basis van huidige ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit het speelveld in kaart. Het geeft aan welke keuzes er gemaakt moeten worden in het komende jaar en is het startpunt om te komen tot herijking van de OV visie in het najaar van 2018. De speelveldnotitie zelf is daarmee geen nieuwe beleid, maar het startpunt om met de regio en met Uw Staten te komen tot nieuw beleid.

Europese en internationale zaken

Om te komen tot kansrijke aansturingmodellen voor de toekomst van het OV hebben we een brede verkenning uitgevoerd naar welke modellen hiervoor gangbaar zijn in de wereld.

Communicatie

De speelveldnotitie is ook een startpunt voor een breder communicatietraject over vernieuwing OV. Dit zal begin 2018 verder worden uitgewerkt in een communicatieaanpak.

In 2018 willen we uitleggen waarom de provincie werkt aan een herijking van de OV visie en zetten we communicatie in om partners (bestuurders, gemeenten, bedrijfsleven en reizigers) bij dat proces te betrekken. Tevens wordt in de communicatieaanpak opgenomen hoe we de communicatie inrichten over de praktijkexperimenten met nieuwe mobiliteitsdiensten.

Datum

9 januari 2018

Documentnummer

GS: 4295320

PS: 4302899

Vervolg

De speelveldnotitie start een proces waarbij we input vragen voor de herijking van de OV visie via een actief proces met Uw Staten om te komen tot besluitvorming over de herijking:

- Een proces met Uw Staten. Een aanvraagformulier hiervoor treft u separaat aan bij de stukken voor de Procedurevergadering van 22 januari 2018. We stellen voor om hiervoor een werkgroep te starten met Statenleden en een drietal themasessies te organiseren om de speelveldnotitie te bespreken en de dilemma's in Uw Staten te bespreken.
- Een bestuurlijk proces met gemeenten om input te krijgen om mee te geven aan Uw Staten. Dit zal grotendeels lopen via ontwikkeldagen (in december 2017 en juni 2018) en reguliere bestuurlijke overleggen.
- Een breed traject om inhoudelijk te verdiepen op een aantal thema's met gemeenten, marktpartijen, reizigers(organisaties) en kennisinstellingen. Dit start met een brede bijeenkomst waar ook Statenleden voor zijn uitgenodigd. Vervolgens zal verdieping worden gezocht op een aantal thema's. De aansturingsmodellen worden bijvoorbeeld nog getoetst bij de markt, maar we verkennen ook wat de kansen zijn voor de koppeling van OV en doelgroepenvervoer. Dit zal voor de zomer eindigen in een brede bijeenkomst om inhoudelijk input te verzamelen voor herijking van de OV visie.
- Dit proces mondt uit in een Statenvoorstel voor een herijkte OV-visie in het najaar van 2018. Om op tijd keuzes te kunnen maken voor een eventuele aanbesteding van de concessie West die afloopt in 2022 moet dan besluitvorming plaatsvinden.

Bijlage: speelveldnotitie 'van klassiek OV naar mobiliteit als dienst'.

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Opdrachtgever: de heer B. van den Hout, (073) 681 28 14,
bvdhout@brabant.nl, cluster Mobiliteit en Infra van eenheid Directeur Strategie
en Beleid.

Opdrachtnemer: mevrouw A.W. de Boer, (073) 681 25 66,
adboer@brabant.nl, afdeling Strategie van cluster Mobiliteit en Infra.

Datum

9 januari 2018

Documentnummer

GS: 4295320

PS: 4302899